

Національний
банк України

Розвиток фінансових ринків

Департамент відкритих ринків

Київ, листопад 2019

Розвиток фінансових ринків: основні напрямки

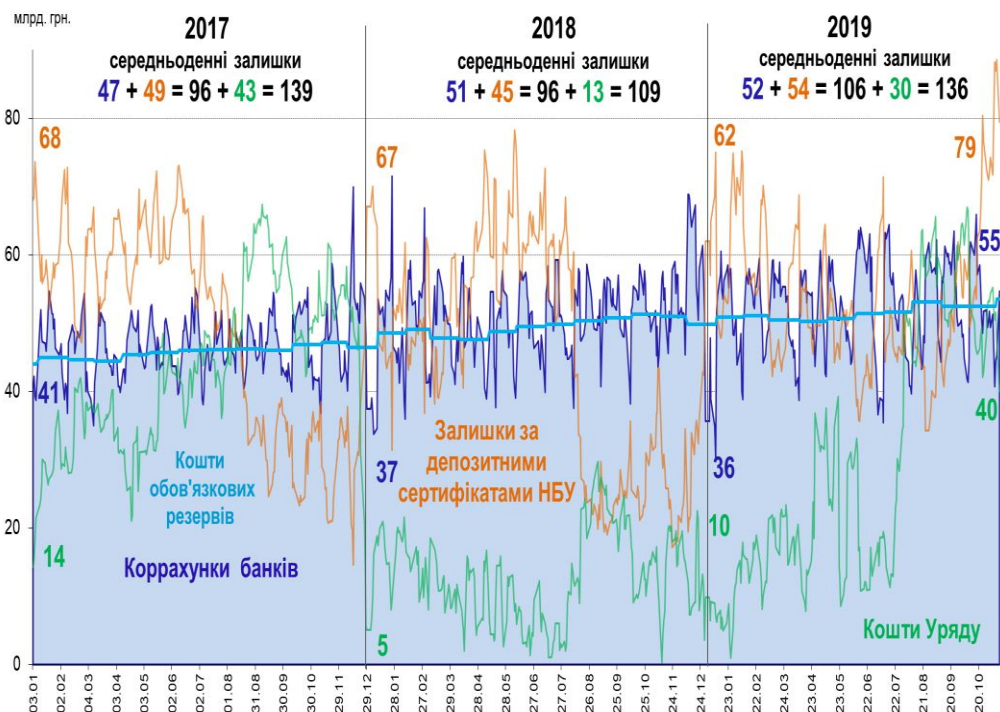
Зміст презентації

- 1. Поточний стан фінансових ринків**
- 2. Операції НБУ з похідними: kick of the market**
- 3. Удосконалення UIIR O/N як головного бенчмарка грошового ринку**
- 4. Створення електронної платформи для вторинного ринку ОВДП**
- 5. Підтримка казначейських операцій**

Динаміка ліквідності банківської системи

Динаміка ліквідності банківської системи (на 12.11.2019)

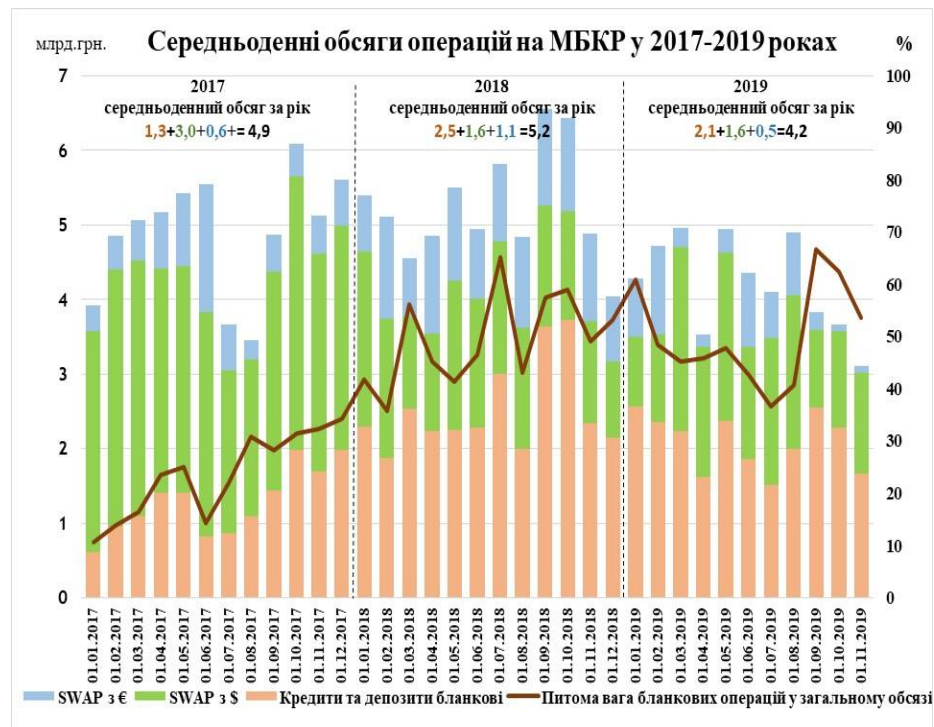
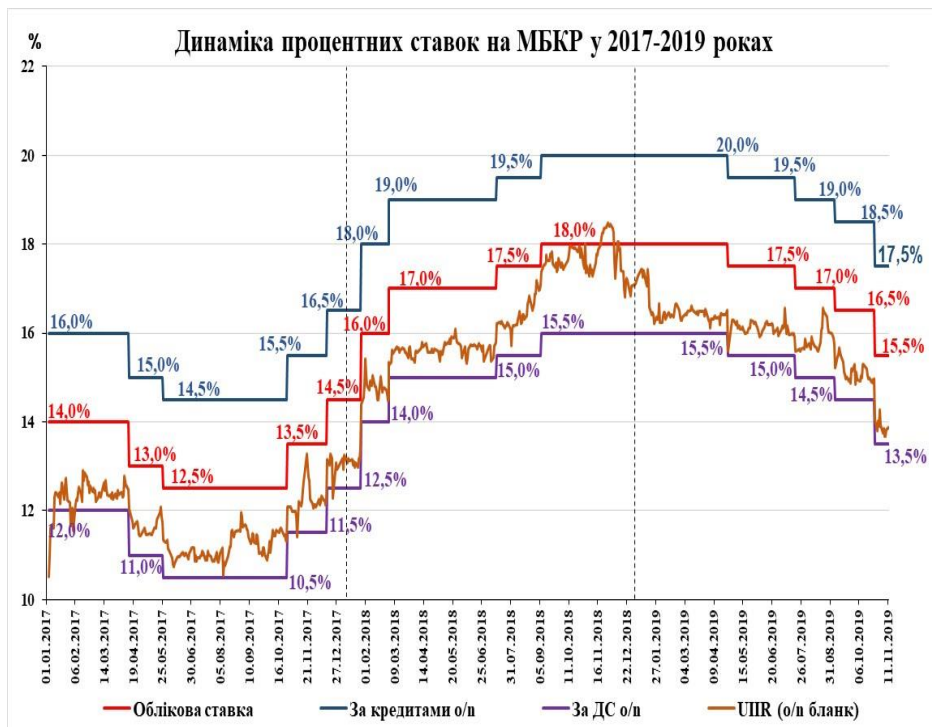
Чинники зміни коррахунків банків у 2017 - 2019р.
(+5 млрд.грн.)

Основні тренди

- ситуація на фінансових ринках значною мірою визначається станом ліквідності банківської системи, яка упродовж останніх років характеризується суттєвим профіцитом
- головним чинником формування профіциту ліквідності є випуск коштів через валютний канал. Інші канали зумовлюють абсорбування ліквідності
- найбільшою мірою абсорбція ліквідності відбувається через фінансовий канал та зростання готівки

Стан міжбанківського кредитного ринку

Основні тренди

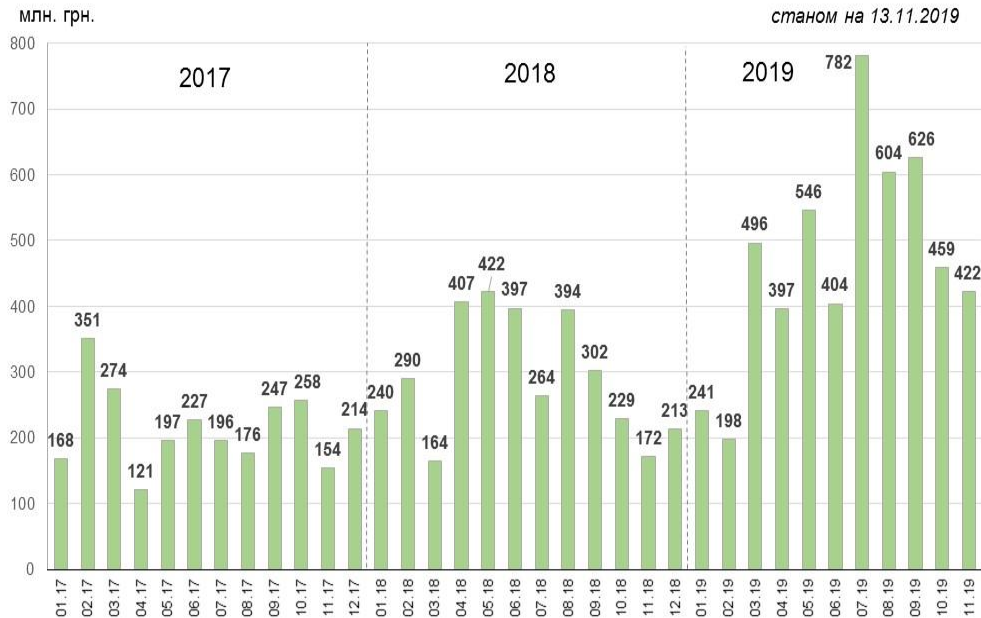
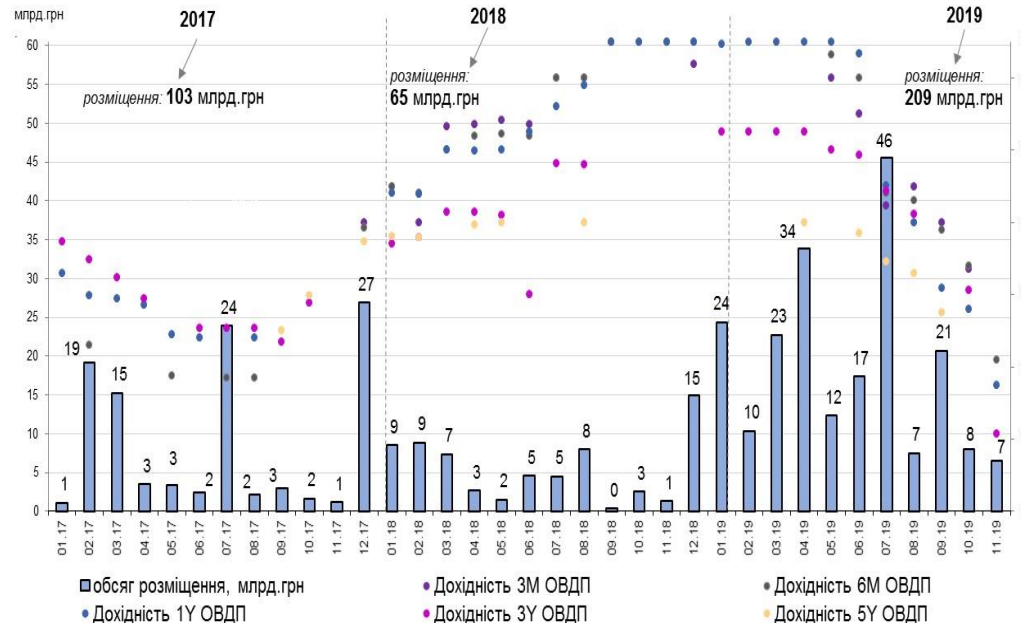
- значний постійний профіцит ліквідності зумовлює зменшення у 2019 р. активності на міжбанківському кредитному ринку через обмежений попит на ресурси
- UIR (бланковий) за таких умов тяжіє до нижньої межі коридору ставок овернайт, однак тісно корелює із змінами облікової ставки
- на ринку міжбанківських ресурсів простежується тенденція до збільшення питомої ваги бланкових угод в загальному обсязі операцій – з 24% у 2017 р. до **50%** у 2018-2019 рр.

Стан ринку ОВДП

Результати розміщення ОВДП номінованих у гривні у 2017-2019 роках

СТАНOM на 13.11.2019

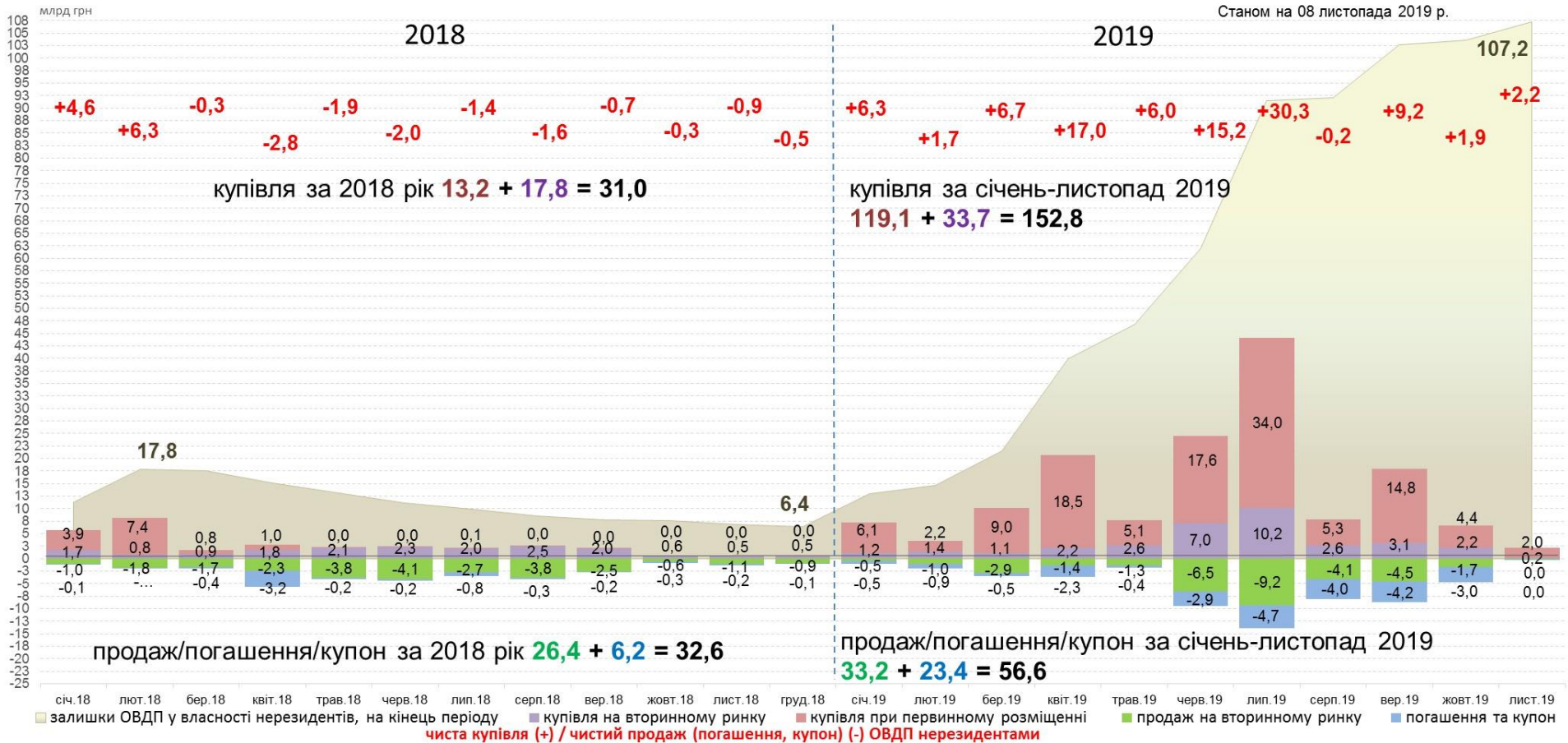
Середньоденний обсяг операцій на вторинному ринку ОВДП в національній валюті (без урахування неринкових угод та угод, пов'язаних з первинним розміщенням)

Основні тренди

- приплив нерезидентів сприяв помітному поживленню ринку ОВДП – як первинного розміщення, так і торгів на вторинному ринку
- це дало змогу Мінфіну домогтися зменшення доходності цих паперів
- попри певне зростання, обсяг торгів на вторинному ринку лишається відносно незначним, а сам ринок – переважно низьколіквідним

Нерезиденти на ринку ОВДП

За 2018 рік:

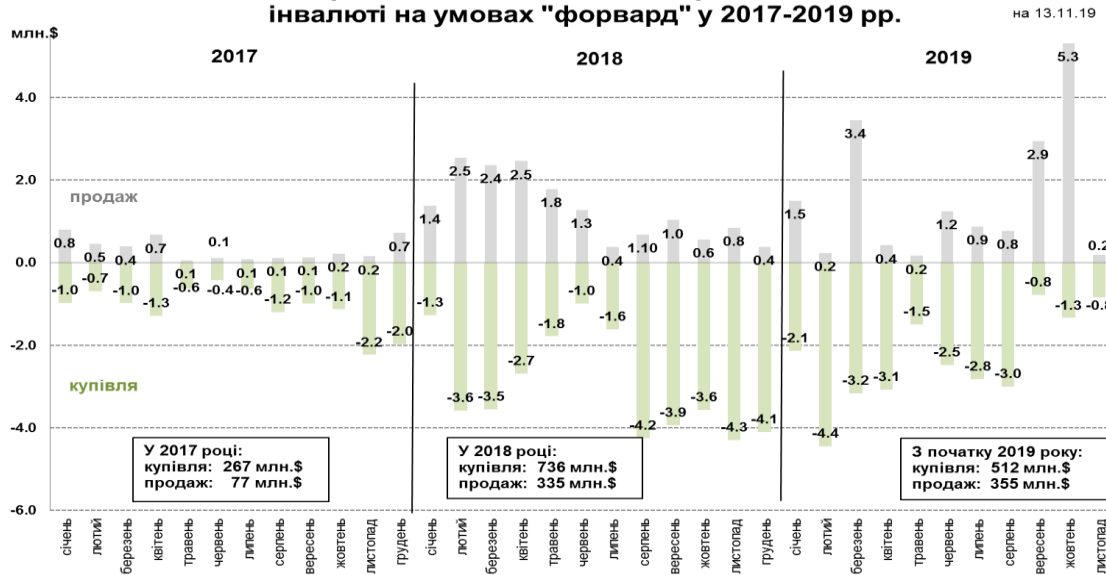
- Чиста продаж/погашення/купон – 1,6 млрд грн
- купівля – 31,0 млрд грн
- продаж/погашення/купон – 32,6 млрд грн
- Зміна залишку ОВДП у власності -0,2 млрд грн

З початку 2019 року:

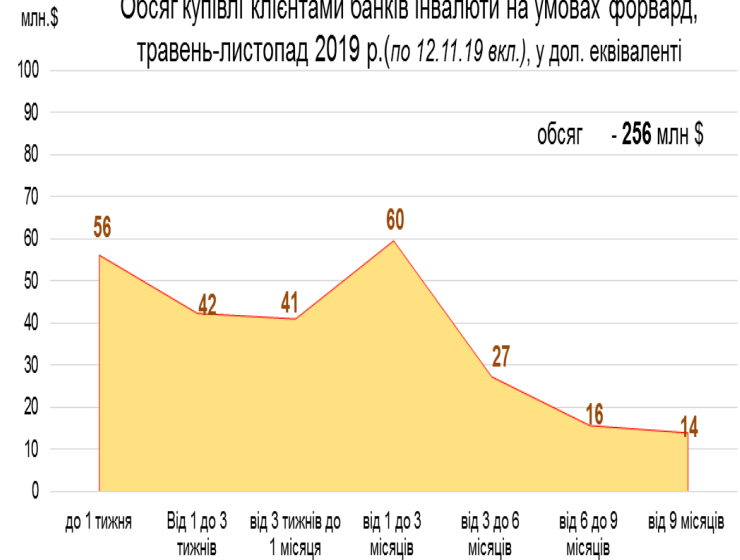
- Чиста купівля – 96,2 млрд грн
- купівля – 152,7 млрд грн
- продаж/погашення/купон – 56,6 млрд грн
- Зміна залишку ОВДП у власності +100,9 млрд грн

Валютні операції на умовах форвард

Динаміка середньоденних обсягів операцій клієнтів банків в іновалюті на умовах "форвард" у 2017-2019 рр.

Обсяг купівлі клієнтами банків іновалюті на умовах форвард, травень-листопад 2019 р. (по 12.11.19 вкл.), у дол. еквіваленті

Основні тренди

- обсяг операцій на умовах форвард підвищився після лібералізації умов їх здійснення у 2018 р., однак у 2019 р. зростання ринку припинилося
- наразі біль-менш регулярно такі операції проводять 5-7 банків з обмеженою кількістю клієнтів
- продаж валюти клієнтами на умовах форвард відбувається переважно на незначний термін (до 1 тижня), тоді як купівля розподілена між різними термінами

Обсяг продажу клієнтами банків іновалюті на умовах форвард, травень-листопад 2019 р. (по 12.11.19 вкл.), у дол. еквіваленті

Зміст презентації

---

1. Поточний стан фінансових ринків
2. Операції НБУ з похідними: **kick of the market**
3. Удосконалення UIIR O/N як головного бенчмарка грошового ринку
4. Створення електронної платформи для вторинного ринку ОВДП
5. Підтримка казначейських операцій

Операції НБУ з похідними: kick of the market

Проведення НБУ операцій з похідними фінансовими інструментами – як процентними (IRS), так і валютними (форвард з поставкою, NDF, спеціальний своп)

Що вже зроблено

- Правління погодило концептуальні засади операцій НБУ з похідними інструментами
- Розпочато роботу над внесенням змін до нормативних та розпорядчих актів НБУ

Наступні кроки

1. Завершення підготовки необхідних нормативних та розпорядчих актів НБУ (*I квартал 2020*)*
2. Укладання угод НБУ з банками (*II квартал 2020*)

*тут і далі терміни – **орієнтовні**

Операції НБУ з похідними: мета, завдання

Процентні деривативи

Мета

- ✓ посилення монетарної трансмісії через розбудову «довгого» сегменту кривої доходності
- ✓ сприяння довгостроковому кредитуванню через ↓ процентного ризику (*розумна альтернатива «довгому» рефінансуванню*)

Завдання

- запустити ринок IRS

Валютні деривативи

Мета

- ✓ посилення монетарної трансмісії через ↓ вразливості економіки до курсових змін
- ✓ сприяння кредитуванню за рахунок трансформації валютних ресурсів в грн.
- ✓ ↓ рівня доларизації

Завдання

- підштовхнути розвиток ринку хеджування валютних ризиків
- ↑ валютні резерви (супутнє)

Операції НБУ з похідними: інструменти

процентні деривативи (в рамках процентної політики НБУ)

процентний своп (IRS) – FIX vs UIIR

валютні деривативи (в рамках валютних інтервенцій НБУ)

форвард
з
поставкою
базового
активу (FA)

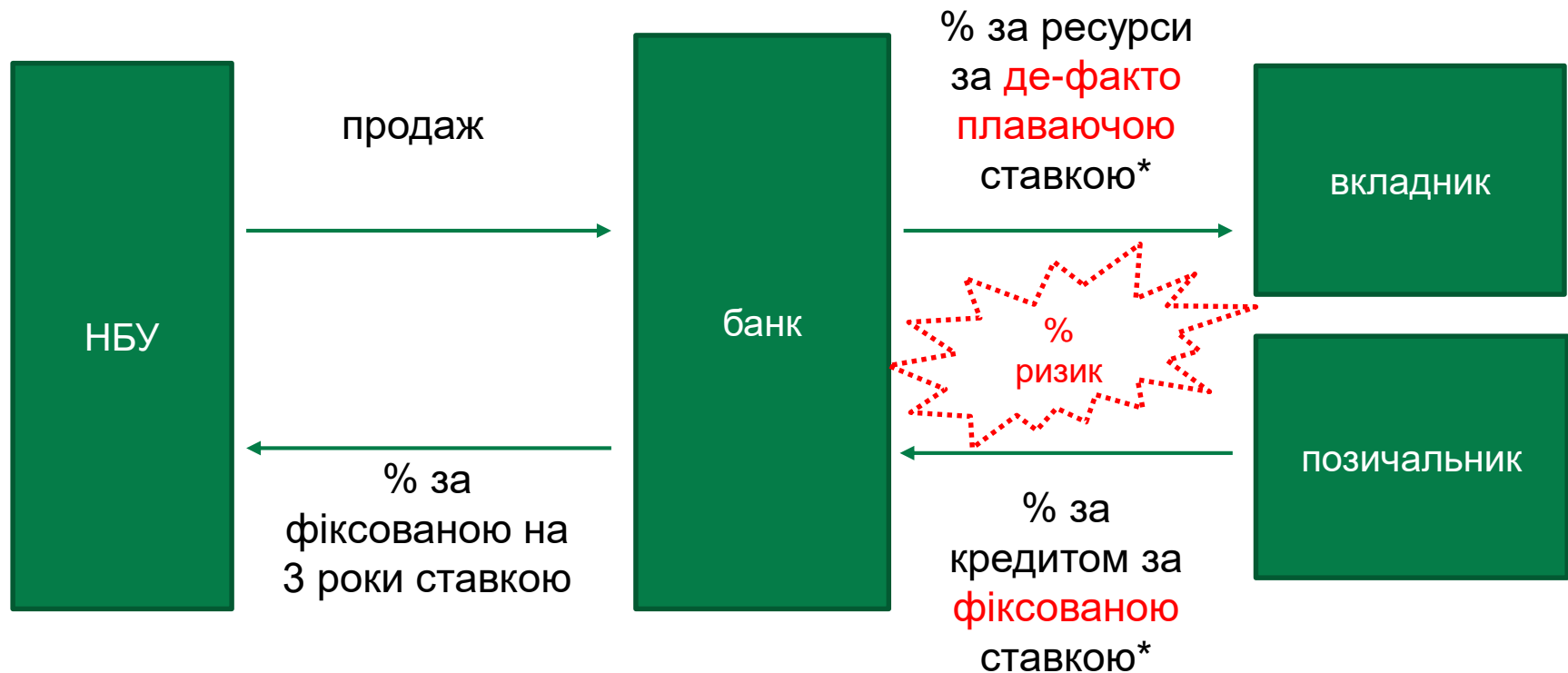
форвард без
поставки
базового
активу (NDF)

«звичайний
своп»
обидві «ноги» з
поставкою
базового активу
(вже є в лінійці
інструментів НБУ)

«спеціальний
своп» (SSW)
I «нога» – купівля
НБУ валюти з
поставкою
II нога – продаж
валюти на умовах
NDF

опціон

Операції IRS Національного банку з банками: *зниження процентного ризику*

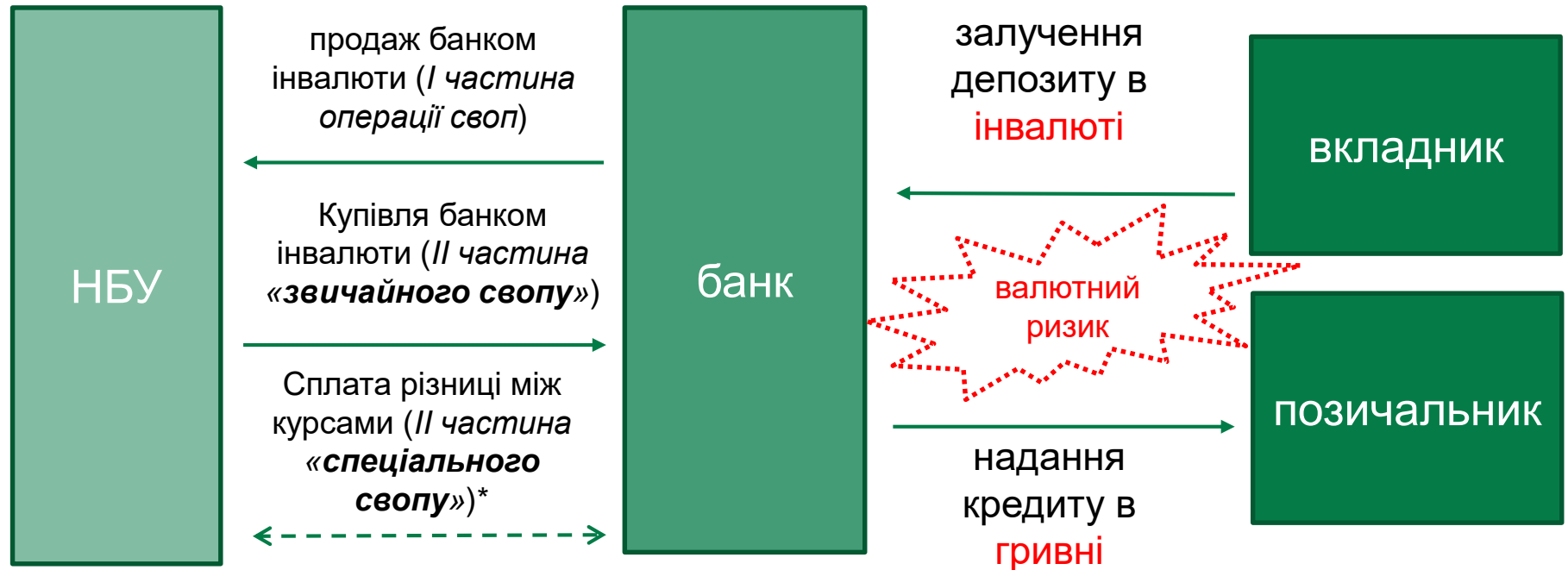

**Процентний
своп (Interest
Rate SWAP - IRS)**

похідний фінансовий інструмент, за умовами якого дві сторони обмінюються різницею між процентними платежами, нарахованими на єдину умовну суму базового активу

*можливе здійснення операцій в зворотному напрямку

Операції своп Національного банку з банками: зниження валютного ризику

*надалі – купівля банком валюти на ринку (як правило)

Звичайний своп

валютна інтервенція, що передбачає купівлю/продаж іноземної валюти зі зворотним її продажем/купівлею на певну дату в майбутньому із фіксацією умов цих операцій під час укладенні договору

Спеціальний своп (SSW)

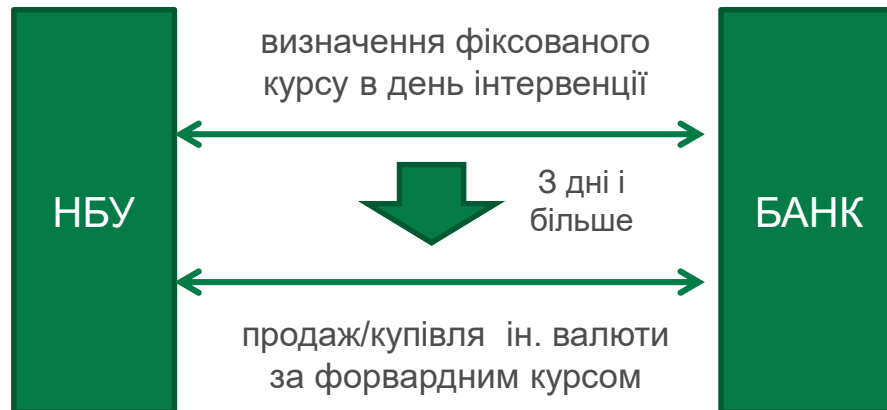
валютна інтервенція, що передбачає укладання форвардного контракту без поставки базового активу (NDF) з особливою умовою щодо фактичного продажу банком в день укладення цього контракту Національному банку іноземної валюти у сумі рівній укладеному NDF

Валютні інтервенції на умовах форвард: *зниження валютного ризику*

з поставкою базового активу (forward agreement - FA)

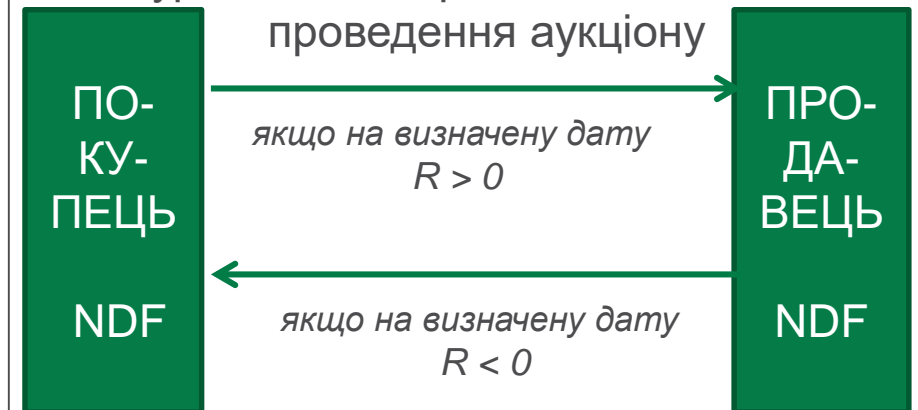
валютна інтервенція (купівля/продаж іноземної валюти) на умовах «форвард» з розрахунком через 3 і більше днів після дати укладення угоди. Курс фіксується під час валютної інтервенції.

Форвардний курс визначається з використанням диференціалу % ставок за коштами у гривні та коштами в іноземній валюті

без поставки базового активу (non-deliverable forward – NDF)

валютна інтервенція на умовах «форвард» без поставки валюти, за яким у визначений день розрахунків одна сторона платить іншій стороні платіж у гривні (R), розрахований на умовну суму з урахуванням різниці між офіційним курсом гривні до іноземної валюти на дату виконання угоди та курсом, що зафіксований на день проведення аукціону

Валютні інтервенції на умовах опціон: зменшення курсової волатильності

Валютні інтервенції на умовах опціон

Купівля в НБУ права продати йому валюту в майбутньому

- У формі аукціону з продажу банкам опціонів *put*
- При купівлі опціону банки сплачують премію в гривні
- Внесення маржі у гарантійний фонд не вимагається
- Опціон може активуватися за виникнення певних умов

Можлива модель (досвід Грузії)

- ❑ опціон може бути активований банком якщо офіційний курс гривні до іноземної валюти є нижчим ніж середній офіційний курс гривні до іноземної валюти за останні 20 робочих днів
- ❑ курс продажу валюту (у разі активації опціону) – офіційний курс національної валюти до долара

Операції НБУ з деривативами: *пріоритетність запровадження*

Пріоритетність

- **I етап:** *процентний своп (IRS) + звичайний своп (подовження терміну)*
- **II етап:** *форвардні операції + спеціальний своп*
- **III етап:** *опціони*

Зміст презентації

---

1. Поточний стан фінансових ринків
2. Операції НБУ з похідними: kick of the market
3. Удосконалення UIIR O/N як головного бенчмарка грошового ринку
4. Створення електронної платформи для вторинного ринку ОВДП
5. Підтримка казначейських операцій

Удосконалення UIIR як головного бенчмарка грошового ринку

UIIR O/N за кредитами та депозитами у тах відповідає принципам IOSCO

Що вже зроблено

- Проведено внутрішню оцінку відповідності UIIR O/N за кредитами та депозитами принципам IOSCO

Наступні кроки

1. Вжити заходів щодо максимального наближення UIIR O/N за кредитами та депозитами принципам IOSCO (*1 квартал 2020*)
2. Підготувати та оприлюднити Заяву про відповідність нового бенчмарка принципам IOSCO (*упродовж року з моменту оновлення бенчмарка*)

Український індекс міжбанківських ставок (UIIR): As Is

Український індекс міжбанківських ставок (UIIR) – розрахункове значення вартості гривневих грошових ресурсів на міжбанківському ринку України

❑ Джерело даних для розрахунку:

Торгівельно-інформаційні системи

❑ Необхідні умови для розрахунку:

1. *Min 5 угод та min 3 контрагента*
2. *Інформація про угоди надана ТІС до НБУ до 9 години ранку*

❑ Категорії розрахунку:

кредити та депозити

угоди своп (грн./\$)

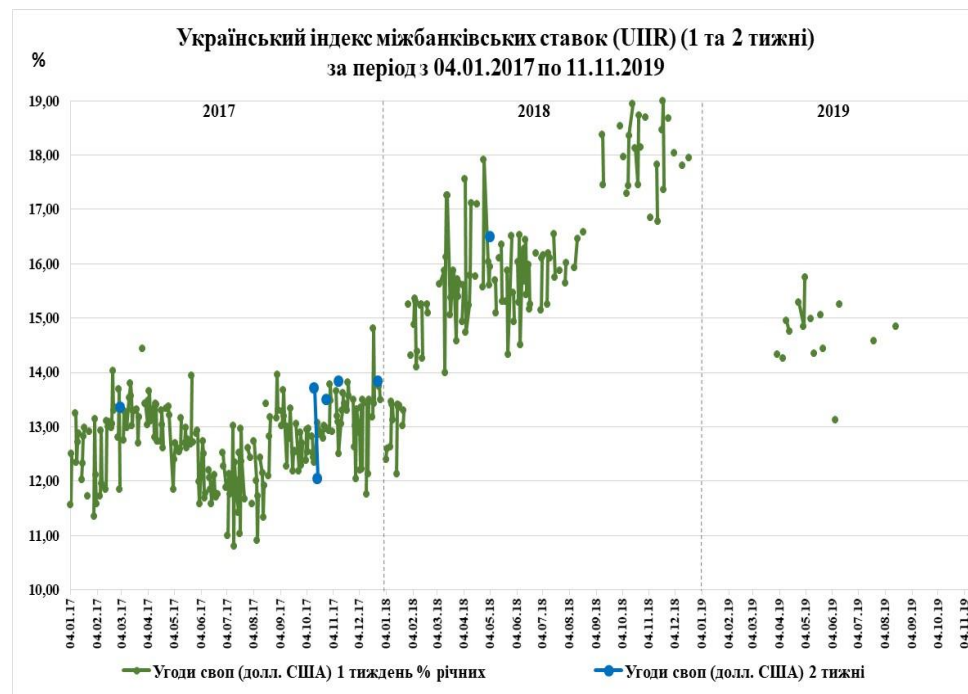
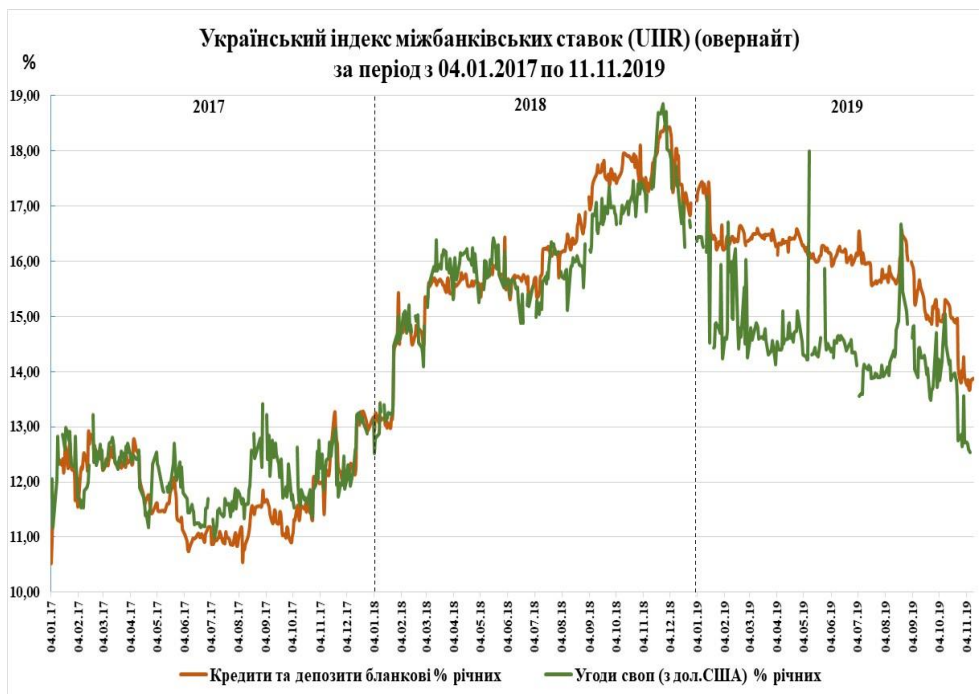
❑ Терміни: o/n, 1W, 2W, 1M, 3M

❑ Методика розрахунку:

1. **Відсікання «очевидних» аутлайєрів** – 5% угод зверху та знизу ряду з *тах та тін* ставками;
2. **Відсікання «ординарних» аутлайєрів** – угод із ставками, які відхиляються від середньоарифметичного значення ставки ряду угод, що лишився, більш ніж на два стандартних відхилення;
3. **Розрахунок UIIR** – звичайне середньоарифметичне значення отриманого ряду угод

Оприлюднення індексу UIIR за відповідний робочий день здійснюється до 10 години наступного робочого дня на сторінках Офіційного інтернет-представництва НБУ

Динаміка Українського індексу міжбанківських ставок (UIIR)

UIIR овернайт

- UIIR O/N розраховується регулярно як за бланковими угодами, так і за свопами
- UIIR O/N бланковий у 2019 р. не розраховувався 3 рази – через недостатню кількість угод
- UIIR O/N своп у 2019 р. не розраховувався 9 разів – переважно через вплив вихідних днів у США

UIIR 1W та 2W

- за кредитами та депозитами бланковими UIIR жодного разу в історії не розраховувався на термін більше O/N
- UIIR своп до середини 2018 р. регулярно розраховувався на термін 1W і інколи – 2W
- з середини 2018 р. UIIR своп на термін більше O/N обраховується вкрай рідко

Принципи для фінансових індикаторів IOSCO: основне

Принципи IOSCO для фінансових індикаторів (ФІ)

- ✓ розроблені для підвищення надійності ФІ і оприлюднені у 2013 р.
- ✓ являють систему стандартів, які мають застосовуватися залежно від особливостей ФІ
- ✓ охоплюють механізми управління, забезпечення якості та відповідальності при формування ФІ
- ✓ уключають 19 принципів, згрупованих у 4 групи
- ✓ центральні банки не підпадають під обов'язкову дію цих принципів, але багато з них дотримуються їх добровільно

Управління (5 принципів)

забезпечують цілісність процесу формування індикатора та уникнення конфлікту інтересів

Якість індикатора (5 принципів)

фокусуються на якості та достовірності індикатора, відповідності ринковим реаліям

Якість методики (5 принципів)

фокусуються на якості, достовірності та прозорості методик, у т.ч. при внесенні змін

Підзвітність (4 принципи)

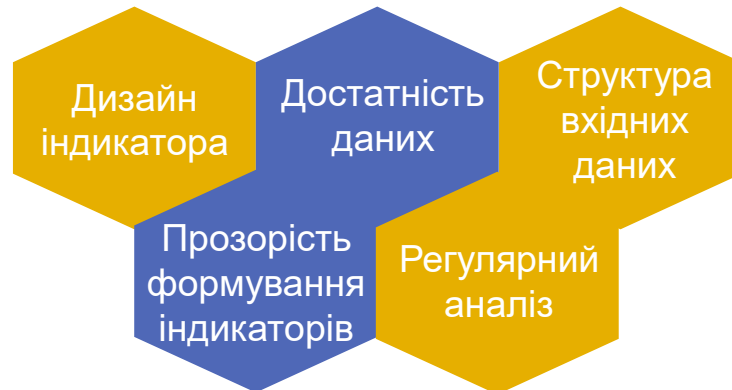
фокусуються на процесах роботи з претензіями, стандартах документування та аудиті

Принципи IOSCO та відповідність ним UIIR O/N за кредитами та депозитами

Управління

Якість індикатора

Якість методики

Підзвітність

Повністю відповідає – 0

Відповідає значною мірою – 5

Частково відповідає – 5

Повністю не відповідає – 8

Не застосовується – 1

Приведення UIR O/N у відповідність до принципів IOSCO: що необхідно зробити

Управління

Розробити бек-ап механізм
Визначити політику поводження з помилками
Регламентувати процес розрахунку
Оптимізувати джерело даних
Розробити систему уникнення конфлікту інтересів
Створити Комітет оверсайту

Якість індикатора

Визначити як бенчмарк один індикатор
Проводити регулярний аналіз репрезентативності індикатора
Запровадити звітність про інструменти з плаваючою ставкою
Розробити систему оцінки правдоподібності вхідних даних
Публікувати дані про обсяг та кількість угод, що бралися для обрахунку

Якість методики

Розробити процедуру перегляду методики розрахунку, яка б включала:
процедуру збору пропозицій до змін
процедуру завчасного ознайомлення із майбутніми змінами
процедури збору зауважень та реакцію на них
процедури перехідного періоду

Підзвітність

Розробити процедуру роботи з претензіями
Запровадити аудиторські перевірки на предмет виконання принципів IOSCO

Зміст презентації

---

1. Поточний стан фінансових ринків
2. Операції НБУ з похідними: kick of the market
3. Удосконалення UIIR O/N як головного бенчмарка грошового ринку
4. Створення електронної платформи для вторинного ринку ОВДП
5. Підтримка казначейських операцій

Створення електронної платформи для вторинного ринку ОВДП

Створення центру ліквідності на ринку ОВДП на базі сучасної торгівельної платформи

Що вже зроблено

- Розроблена Дорожня карта переформатування інституту первинних дилерів Мінфіну (концептуально визначає засади запровадження в Україні платформи E-bonds)
- Затверджено зміни до Правил торгівлі ЦП, які спрощують укладання угод з використанням ТІС
- Започатковано проведення первинних розміщень ОВДП в ТІС Bloomberg

Наступні кроки

1. Визначити спонсора платформи E-bond в Україні (*грудень 2019*)
2. Налаштувати платформу E-bond компанією Bloomberg (*квітень 2020*)
3. Внести зміни в договори з первинними дилерами щодо їх обов'язку тримати тверді котирування на платформі E-bond (*квітень 2020*)
4. Визначити роль НБУ в забезпеченні підтримки розвитку ринку ОВДП, у т.ч. через участь у торгах (*I квартал 2020*)

Робота через платформу E-bond: як це буде

Налаштування
(за румунським зразком)

E-bond

Обов'язки первинних дилерів

Усі котирування:

- ✓ в обов'язковому порядку виставляються *лише первинними дилерами*
- ✓ ставляться на *бенчмарк ОДВП* в гривні
- ✓ ставляться в *анонімному* режимі (спонсор бачить імена)
- ✓ є *твердими* для інших первинних дилерів
- ✓ виставляються в дохідностях на *єдиних умовах розрахунків* (наприклад T+1)
- ✓ *доступні для перегляду* (не для акцепту) усіма бажаними

- **Міні обсяг котирування:** *10-50 млн. грн.* (зараз 1 млн. грн.)
- **Одностороннє котирування** *можливе після торгівлі за двосторонніми протягом сесії на суму міні 50 млн. грн.* (зараз 10 млн. грн.)
- **Двосторонні котирування** *виставляються не менш як 80% днів на місяць* (як і зараз)
- **Двосторонні котирування** *тримаються не менш як 75% часу між 11-00 та 15-00* (як і зараз)
- **Макс спред за дохідністю між котируваннями** bid та offer 2% (як і зараз)

Дискусійні питання

- I. надання права первинним дилерам авторизувати інших контрагентів, щоб вони могли не тільки бачити, але і акцептовувати їх котирування в платформі
- II. надання права первинним дилерам авторизувати ін. контрагентів, щоб вони додатково могли ~~це~~ ставити свої котирування, які зможуть акцептувати ті, хто авторизував торгівлю з такими контрагентами

Зміст презентації

- 1. Поточний стан фінансових ринків**
- 2. Операції НБУ з похідними: kick of the market**
- 3. Удосконалення UIIR O/N як головного бенчмарка грошового ринку**
- 4. Створення електронної платформи для вторинного ринку ОВДП**
- 5. Підтримка казначейських операцій**

Спрощення казначейських операцій

Зниження операційного навантаження, операційних ризиків та ризиків ліквідності за рахунок:

*спрощення механізму сплати банкам процентів за надлишковими резервами
запровадження механізму внутрішньоденної підтримки ліквідності банків*

Що вже зроблено

- Пропозиції щодо відповідних механізмів розглянуті на засіданні Комітету монетарної політики

Наступні кроки

1. Розробка необхідних змін до Закону Про Національний банк України *(грудень 2019)*

Спрощення механізму сплати процентів за надлишковими резервами

As Is	% за надлишкові резерви	To Be
-------	-------------------------	-------

- Банки щоденно вкладають надлишок резервів на ДС О/Н
- НБУ щоденно платить банкам % за ДС О/Н

Що не влаштовує?

- ✓ Щоденне проведення таких операцій створює операційне навантаження та операційні ризики
- ✓ Вартість частини вільних резервів не прив'язана до ключової ставки (мінус для трансмісії)

- ДС О/Н не проводяться
- НБУ сплачує банкам % (облікова мінус 2 в.п.) за надлишкові резерви за підсумками кожного періоду ОР
- ДС на 14 днів проводяться як і раніше

Що покращиться?

- ✓ Зникає щоденне операційне навантаження на банки та НБУ та операційні ризики
- ✓ Вартість усіх резервів банків (за виключенням обов'язкових) прив'язана до облікової ставки

Підтримка внутрішньоденної ліквідності

AS IS

- кредит O/N надається упродовж дня в межах наявного заблокованого пулу активів
- середній час від подачі заявки банків до отримання коштів становить від 1 до 3 годин
- опція для внутрішньоденної підтримки ліквідності відсутня: у разі відповідної потреби банк мусить залучати кредит O/N
- за користування кредитом O/N нараховується ставка облікова + 2 в.п.

TO BE

- додавання до умов надання кредиту O/N опції дострокового (до кінця операційного дня) повернення
- надання коштів відбувається упродовж години після надходження заявки банку
- у разі повернення кредиту O/N до кінця дня проценти не нараховуються
- у разі неповернення кредиту до кінця дня, проценти нараховуються облікова + 2 в.п.

Де ще є Intraday: Чехія, Польща, Норвегія,
Словаччина, Сербія, Швеція, Росія...